

Dr. sc. Semir HADŽIMUSIĆ

Zavod za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa TK

NASELJE PROKOSOVIĆI U PERIODU 1850. - 1910. GODINE

Apstrakt: *Na popisu stanovništva koje je 1266. godine po hidžri, odnosno 1850/1851. godine po gregorijanskom kalendaru sprovela osmanska uprava, područje sjeveroistočne Bosne popisano je u okviru Zvorničkog sandžaka koji se sastojao od nekoliko manjih administrativnih cjelina -kaza. Zvornički sandžak je tada popisao u više posebnih popisnih deftera, a Prokosovići (Prokosović) i okolna naselja su evidentirana u okviru kaze Dolnja Tuzla. Prilikom analize navedenog popisa poseban osvrt stavljen je na postojanje tri familije koje su nosile prezime Prokosan, što je poveznica i sa etimologijom naziva ovog naselja.*

Na osnovu popisa stanovništva koje je austrougarska uprava provela 1879., 1885., 1895. i 1910. godine, pored demografsko-socijalnih karakteristika moguće je utvrditi i detalje o administrativno-teritorijalnom položaju i ustrojstvu svih administrativno-teritorijalnih jedinica i naseljenih područja Bosne i Hercegovine, pa tako i naselja Prokosovići.

U radu su objašnjene i vjerske prilike u proučavanom periodu. Korijeni vjerskog života u Prokosovićima vežu se za postojanje dovišta na obližnjem brdu Tirinovac, kao i za lokalitete starih mezarja na padinama ovog brda. Postojanje mekteba u Prokosovićima je prvi put zabilježeno u gruntovnom upisu iz 1889. godine (Vakuf mejtefa Prokosovići), dok su 1895. godine u naselju evidentirana dva mekteba. Na popisima stanovništva od 1850-1910. godine, svi stanovnici Prokosovića su se izjasnili kao pripadnici islamske vjeroispovijesti.

Ključne riječi: *Prokosovići, Prokosan, Dolnja Tuzla, Lukavac, stanovništvo, dovište, mekteb.*

PROKOSOVICI SETTLEMENT IN THE PERIOD 1850. – 1910.

Abstract: *In the census of 1266 AH, ie 1850/1851. according to the Gregorian calendar, conducted by the Ottoman administration, the area of northeastern Bosnia was listed within the Zvornik Sandzak, which consisted of several smaller administrative units - kaza. The Zvornik Sandzak was then listed in several special census defters, Prokosovici (Prokosovic) and the surrounding settlements were recorded within Dornja Tuzla. During the analysis of the mentioned census, special attention was paid to the existence of three families that bore the surname "Prokosan", which is a link with the etymology of the name of this settlement.*

Based on the census conducted by the Austro-Hungarian administration in 1879, 1885, 1895 and 1910, in addition to demographic and social characteristics, it is possible to determine details about the administrative-territorial position and structure of all administrative-territorial units and populated areas of Bosnia and Herzegovina, including settlement Prokosovici.

The paper also explains the religious circumstances in the studied period. The roots of religious life in Prokosovici are connected to the existence of a praying ground (doviste) on the nearby Tirinovac hill, as well as to the sites of old cemeteries on the slopes of this hill. The existence of mektebs in Prokosovici was first recorded in the land register from 1889 (Vakuf mejtefa Prokosovici), while in 1895 two mektebs were recorded in the settlement. In the 1850-1910 censuses. All residents of Prokosovici declared themselves as members of the Islamic religion.

Keywords: *Prokosovici, Prokosan, Dornja Tuzla, Lukavac, population, doviste, mekteb.*

UVOD

Naselje Prokosovići je smješteno u središnjem dijelu sjeveroistočne Bosne, na istočnim obroncima planine Ozren i južnim padinama brda Tirinovac. Ispod urbanog dijela naselja, proticala je rijeka Turija,¹ koja se u blizini današnje brane Hidroakumulacije Modrac, ulivala u rijeku Spreču.

Širi lokalitet brda Tirinovac, koje se nalazi iznad naselja Prokosovići, arheološki i historijski je zanimljivo područje. Naime, tu je bilo kultno mjesto na kojem je održavana dova „utorkovača“, a toponimi (Drum, Đurevine, Siminovača...) ukazuju na starine još iz predosmanskog perioda. Sem toga, nedaleko od dovišta na Tirinovcu prolazio je jedan krak starog puta Maglaj-Puračić-Tuzla.² Ovaj karavanski put za Prokosoviće je bio izuzetno važan jer je

¹ Na tom prostoru su se nalazile plodne oranice *Turijskog polja*, op.aut.

² Semir Hadžimusić, „Dovište na Tirinovcu kod Prokosovića, općina Lukavac“, *Gračanički glasnik*. Časopis za kulturnu historiju, br. 42., Gračanica 2016., 152.

naselje povezivao sa Puračićem kao trgovačkim i administrativnim središtem. Prema narodnom predanju izlaskom puta iz Turijskog i Sprečanskog polja, trebalo je u brežuljkastom zemljištu prokopati, prosjeći i prokositi zemlju i rastinje, pa se za isto vezivao i sam naziv Prokosovići.³

U periodu srednjovjekovne bosanske države i starijem osmanskom periodu ovo područje je pripadalo župi (nahiji) Smoluća.⁴

Administrativno-teritorijalni položaj naselja Prokosovići 1850-1910. godine

Na popisu stanovništva koje je 1266. godine po Hidžri, odnosno 1850/1851. godine po gregorijanskom kalendaru sprovela osmanska uprava područje sjeveroistočne Bosne, popisano je u okviru tadašnjeg Zvorničkog sandžaka koji se sastojao od nekoliko manjih administrativnih cjelina – kaza (nastale od ranijih kadiluka). Zvornički sandžak je tada popisano u više posebnih popisnih deftera (knjiga), a Prokosovići (**Prokosović**) i okolna naselja su popisana u okviru kaze Dolnja Tuzla.⁵

Na osnovu popisa stanovništva koje je austrougarska uprava provela 1879., 1885., 1895. i 1910. godine, pored demografskih karakteristika moguće je utvrditi i detalje o administrativno-teritorijalnom položaju i ustrojstvu svih administrativno-teritorijalnih jedinica i naseljenih područja Bosne i Hercegovine, pa tako i naselja Prokosovići.

Prema popisu stanovništva od 16. juna 1879. godine, naselje Prokosovići je pripadalo Okrugu Zvornik (Dolnja Tuzla), kotaru Tuzla Dolnja, *občina/džemat Prokošović*.⁶

Godine 1885., Prokosovići su popisani kao selo (**Prokosović**) u općini Puračić, kotar Dolnja Tuzla, Okružje Dolnja Tuzla. Osim Puračića, tada su na lukavačkom području bile općine u Poljicu, Dobošnici, Lukavcu, Turiji, Bokavićima i Bistararu.⁷

Katastarski plan iz 1882-1885. za Katastarsku općinu Puračić u dijelu koji se odnosi na Prokosoviće uključuje toponime, kojima su označeni pojedini

³ Grupa autora, *Monografija Mjesne zajednice Prokosovići*, Prokosovići 1978., 12.

⁴ Više vidi: Adem Handžić, *Tuzla i njena okolina u XVI vijeku*, Sarajevo 1975.godina

⁵ *Državni Arhiv Republike Turske*, Istanbul, BOA, NFS_d 05946, 357-367.

⁶ *Glavni pregled političkoga razdielenja Bosne i Hercegovine, Polag popisa od 16. lipnja 1879.*, Sarajevo 1879., 82.

⁷ *Štatistika mjesta i žiteljstva Bosne i Hercegovine po popisu naroda od 1. maja 1885*, Zemaljska štamparija, Sarajevo 1886., 126-127.

dijelovi naselja (mahale), a to su: *Osmanovići, Tankule, Lug, Bornja njiva, Lugovi, Vručan, Čardakovi, Memić, Polje, Njiva, Mrkonjići, Lješnjak, Glavica, Saletovići, Hamustafići, Veliko brdo, Karića brdo, Torine, Gradina berg*. U dijelu naselja koji je danas pod jezerom zabilježeni su slijedeći toponimi: *Borove Luke, Stublići, Sjenica, Topole, Polje, Naslon, Bare, Studenci, Krčevine, Heljine hade, Hadice...*⁸

Na popisu stanovništva od 22. aprila 1895. godine, Prokosovići su popisani kao naselje (**Prokosović**) u sastavu općine Puračić, koja je pripadala kotaru Donja Tuzla i okrugu Donja Tuzla. Naselje je obuhvatalo nekoliko zaseoka (mahala): **Aljukići, Bikodže, Hamustafići, Memići, Tufekčići, Vručan**.⁹ Zaseoci su odvojeni šumom, potokom ili nekom drugom prirodnom granicom, a razvili su se na nekadašnjim krčevinama.¹⁰

Godine, 1910. Prokosovići (Prokosović), Modrac, Puračić i Devetak su popisani kao naselja u općini Puračić, koja je pripadala Seoskom kotaru Tuzla, Okružje Tuzla. Na lukavačkom području tada su seoske općine bile još u Bokavićima, Bistarcu, Dobošnici, Gnojnici, Lukavcu, Poljicu i Turiji.¹¹

Stanovništvo naselja Prokosovići 1850/51. godine

Mnogo novih podataka o stanovništvu naselja Prokosovići donosi historijski izvor iz sredine 19. stoljeća, do sada su to u nauci nepoznati podaci. Radi se o detaljnom popisu stanovništva Bosanskog ejaleta kojeg je 1266. godine po Hidžri, odnosno 1850/1851. godine po gregorijanskom kalendaru izvršila osmanska uprava.

⁸ Katastarski plan za K.O. Puračić, 1882-1885. godina, Služba za geodetske i imovinsko-pravne poslove općine Lukavac.

⁹ Glavni rezultati popisa žiteljstva u Bosni i Hercegovini od 22 aprila 1895 sa podacima o teritorijalnom razdjeljenju, javnim zavodima i rudnim vrelima. Zemaljska vlada za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo 1896., 296-297.

¹⁰ Aljoša Avdić, "Društveno-geografske karakteristike naselja Prokosovići", u: *Zbornik radova sa naučnog skupa Kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe općine Lukavac*, Lukavac 2016., 277.

¹¹ Rezultati popisa žiteljstva u Bosni i Hercegovini od 10. oktobra 1910. godine, Zemaljska vlada za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo 1912., 452-456.

Prokosovići i okolna naselja¹² su popisana u okviru kaze Dolnja Tuzla. Dakle, podaci o stanovništvu Prokosovića iz 1851. godine evidentirani su u popisnom defteru muslimana kaze Dolnja Tuzla.¹³

Naselje Prokosovići tada je imalo 47 kuća u kojima je po važećim pravilima osmanske uprave popisano samo muško stanovništvo. U nastavku je dat detaljan pregled popisanih kuća i stanovnika Prokosovića:

Kuća 1. – PROKOSAN

1. **Prokosan**, Osman, sin Ibrahima. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i bijele brade. Rođen 1772. godine. Imao 79 godina.
2. Njegov sin, Halil- sin Osmana. Srednjeg rasta i smeđih brkova. Rođen 1796. godine. Imao 55 godina.
3. Njegov sin, Mehmed- sin Osmana. Srednjeg rasta i smeđih brkova. Rođen 1816. godine. Imao 35 godina.
4. Njegov sin, Ibrahim- sin Osmana. Srednjeg rasta i žutih brkova. Rođen 1821.godine. Imao 30 godina.
5. Njegov unuk, Mustafa - sin Mehmeda. Visokog rasta i svijetlih brkova. Rođen 1829. godine. Imao 22 godine.
6. Njegov unuk, Osman- sin Ibrahima. Rođen 1845.godine. Imao šest godina.
7. Njegov unuk, Mehmed- sin Ibrahima. Rođen 1847.godine. Imao četiri godine.
8. Njegov unuk, Hašim- sin Ibrahima. Rođen 1850. godine. Imao jednu godinu.

Kuća 2. – OSMANOVIĆ (Omanović, izv.)

1. **Osmanović** Mehmed, sin Omera. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i bijele brade. Rođen 1791.godine. Imao 60 godina.
2. Njegov sin, Alija- sin Mehmeda. Srednjeg rasta i žutih brkova. Rođen 1826. godine. Imao 25 godina.
3. Njegov sin, Omer sin Mehmeda. Srednjeg rasta i žutih brkova. Rođen 1828. godine. Imao 23 godine.
4. Njegov unuk, Osman- sin Omera. Rođen 1849. godine. Imao dvije godine.

¹² O stanovništvu naselja Turija, koje se nalazi nedaleko od Prokosovića, iz 1850/51. godine više vidi u: Kemal Nurkić, Semir Hadžimusić, "Naselje Turija u drugoj polovini 19. stoljeća", *Baština sjeveroistočne Bosne. Časopis za baštinu, kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe*, br. 11., Tuzla 2019., 9-30.

¹³ Državni Arhiv Republike Turske, Istanbul, BOA, NFS_d 05946, 357-367., Sa staroosmanskog na bosanski jezik preveli Kemija Nurkić i mr.sc. Kemal Nurkić.

5. Njegov unuk, Ibrahim- sin Alije. Rođen 1850. godine. Imao jednu godinu.

Kuća 3. – DEDOVIĆ

1. **Dedović** Osman, sin Mustafe. Poljoprivrednik, niskog rasta i bijele brade. Rođen 1801. godine. Imao 50 godina.
2. Njegov sin, Jusuf- sin Osmana. Srednjeg rasta i svijetlih brkova. Rođen 1829. godine. Imao 22 godine.
3. Njegov sin, Mustafa- sin Osmana. Srednjeg rasta i svijetlih brkova. Rođen 1830. godine. Imao 21 godinu.
4. Njegov unuk, Osman- sin Jukana. Rođen 1847.godine. Imao četiri godine.

Kuća 4. - ALJUKIĆ

1. **Aljukić** Sulejman, sin Saliha. Srednjeg rasta i bijele brade. Rođen 1811. godine. Imao četrdeset godina.
2. Njegov sin, Mehmed- sin Sulejmana. Srednjeg rasta i svijetlih brkova. Rođen 1829. godine. Imao 22 godine.
3. Njegov sin, Alija- sin Sulejmana. Malodoban. Rođen 1833. godine. Imao 18 godina.

Kuća 5.

1. **Aljukić** Omer, sin Saliha. Poljoprivrednik, visokog rasta i bijele brade. Rođen 1791. godine. Imao 60 godina.
2. Njegov sin, Ibrahim- sin Omera. Rođen 1833. godine. Imao 18 godina.
3. Njegov sin, Emin- sin Omera. Malodoban. Rođen 1848. godine. Imao tri godine.
4. Njegov unuk Mustafa. Rođen 1849. godine. Imao dvije godine.
5. Njegov unuk Jusuf. Rođen 1850. godine. Imao jednu godinu.

Kuća 6.

1. **Aljukić** Bećir, sin Hasana. Poljoprivrednik, visokog rasta i žutih brkova. Rođen 1823. godine. Imao 28 godina.
2. Njegov sin, Zekerija- sin Bećira. Rođen 1847.godine. Ima četiri godine.
3. Njegov sin, Ibrahim- sin Bećira. Rođen 1850. godine. Ima jednu godinu.

Kuća 7.

1. **Aljukić** Salih, sin Saliha. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i žutih brkova. Rođen 1816. godine. Imao 35 godina.

2. Njegov sin, Mustafa- sin Saliha. Visokog rasta i svijetlih brkova. Rođen 1831. godine. Imao 20 godina.
3. Njegov sin, Halil- sin Saliha. Malodoban. Rođen 1832. godine. Imao 19 godina.
4. Njegov sin, Husejn- sin Saliha. Malodoban. Rođen 1834. godine. Imao 17 godina.
5. Njegov sin, Sulejman- sin Saliha. Rođen 1846. godine. Imao pet godina.

Kuća 8.¹⁴

1. Hasan, sin Ahmeda. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i bijele brade. Rođen 1801. godine. Imao 50 godina.
2. Njegov sin, Mustafa- sin Hasana. Srednjeg rasta i svijetlih brkova. Rođen 1829. godine. Imao 22 godine.

Kuća 9. - MEMIĆ

1. **Memić** Osman, sin Saliha. Poljoprivrednik, visokog rasta i žutih brkova. Rođen 1815. godine. Imao 36 godina.
2. Njegov sin, Salih- sin Osmana. Malodoban. Rođen 1839. godine. Imao 12 godina.
3. Njegov sin, Jusuf - sin Osmana. Rođen 1846. godine. Imao pet godina.
4. Njegov brat, Nuh- sin Saliha. Visokog rasta i žutih brkova. Rođen 1821. godine. Imao 30 godina.
5. Njegov bratić, Ibrahim- sin Nuha. Malodoban. Rođen 1833. godine. Imao 18 godina.¹⁵
6. Njegov bratić, Omer- sin Nuha. Rođen 1847. godine. Imao 4 godine.
7. Njegov brat, Hasan- sin Saliha. Visokog rasta i žute brade. Rođen 1823. godine. Imao 28 godina.

Kuća 10. – DEDOVIĆ (Davović, izv.)

1. **Dedović** Omer, sin Alije. Poljoprivrednik, visokog rasta i bijele brade. Rođen 1801. godine. Imao 50 godina.
2. Njegov sin, Osman- sin Omera. Mladić, visokog rasta. Rođen 1832. godine. Imao devetnaest godina.

Kuća 11.

1. **Dedović** Ibrahim, sin Saliha. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i žutih brkova. Rođen je 1823. godine. Imao 28 godina.

¹⁴ Nečitko napisano prezime.

¹⁵ U napomeni upisano da je otišao u vojsku.

2. Njegov brat, Bećir- sin Saliha. Srednjeg rasta i svijetlih brkova. Rođen 1829. godine. Imao 22 godine.

Kuća 12.

1. **Dedović** Halil, sin Alije. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i bijele brade. Rođen 1806. godine. Imao 45 godina.
2. Njegov sin, Ibrahim- sin Halila. Visokog rasta i svijetlih brkova. Rođen 1829. godine. Imao 22 godine.
3. Njegov sin, Jusuf- sin Halila. Malodoban. Rođen 1838. godine. Imao trinaest godina.
4. Njegov sin, Mustafa- sin Halila. Rođen je 1848. godine. Imao tri godine.
5. Njegov bratić, Vejsil. Malodoban. Rođen 1838. godine. Imao tri godine.

Kuća 13.

1. **Dedović** Mehmed, sin Alije. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i bijele brade. Rođen 1793. godine. Imao 58 godina.
2. Njegov sin, Osman- sin Mehmeda. Srednjeg rasta i žutih brkova. Rođen 1825.godine. Imao 26 godina.
3. Njegov sin, Omer -sin Mehmeda. Visokog rasta i svijetlih brkova. Rođen 1829. godine. Imao 22 godine.
4. Njegov sin, Hasan- sin Mehmeda. Srednjeg rasta i svijetlih brkova. Rođen 1830. godine. Imao 21 godinu.
5. Njegov sin, Mehmed- sin Mehmeda. Srednjeg rasta i svijetlih brkova. Rođen 1831. godine. Imao 20 godina.
6. Njegov unuk, Latif -sin Omera. Rođen 1850. godine. Imao jednu godinu.

Kuća 14. (bez prezimena)

1. Ibrahim, sin Abdulmu'mina. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i crne brade. Rođen 1805. godine. Imao 46 godina.
2. Njegov sin, Osman -sin Ibrahima. Mladić. Rođen 1832. godine. Imao 19 godina.
3. Njegov sin, Mehmed- sin Osmana. Mladić. Rođen 1833.godine. Imao 18 godina.¹⁶
4. Njegov unuk, Ibrahim- sin Osmana. Rođen 1850. godine. Imao jednu godinu

¹⁶ U napomenu upisano (*Ilm tahsiline der-alijjede*)da se obrazuje na dvoru.

Kuća 15. - MEMIĆ

1. **Memić** Husejn, sin Ibrahima. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i žutih brkova. Rođen 1825. godine. Ima 26 godina.
2. Njegov sin, Ibrahim- sin Husejna. Rođen 1846. godine. Imao pet godina.
3. Njegov sin, Muharem- sin Husejna. Rođen 1849. godine. Imao dvije godine.

Kuća 16.

1. **Memić** Bećir, sin Husejna. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i svijetlih brkova. Rođen 1826. godine. Imao 25 godina.

Kuća 17.

1. **Memić** Halil, sin Mustafe. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i crne brade. Rođen 1805. godine. Imao 46 godina.

Kuća 18.

1. **Memić** Mehmed, sin Mustafe. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i crne brade. Rođen 1805. godine. Imao 46 godina.
2. Njegov sin, Ibrahim- sin Mehmeda. Srednjeg rasta i svijetlih brkova. Rođen 1829. godine. Imao 22 godine.
3. Njegov sin, Mustafa- sin Mehmeda. Malodoban. Rođen 1830.godine. Imao 21 godinu.
4. Njegov unuk, Hašim- sin Ibrahima. Rođen 1847.godine. Imao 4 godine.

Kuća 19.

1. **Memić** Omer, sin Abdulaha. Poljoprivrednik. Malodoban. Rođen 1839. godine. Imao 12 godina.
2. Njegov brat, Arif- sin Abdulaha. Rođen je 1842. godine. Imao 9 godina.

Kuća 20. - MUJKIĆ

1. **Mujkić** Mehmed, sin Jusufa. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i žutih brkova. Rođen 1811.godine. Imao 40 godina.
2. Njegov sin, Ibrahim- sin Mehmeda. Rođen 1849.godine. Imao dvije godine.
3. Njegov brat, Osman- sin Mehmeda. Srednjeg rasta i žutih brkova. Rođen 1816. godine. Imao 35 godina.
4. Njegov bratić, Alija- sin Osmana. Malodoban. Rođen 1841. godine. Imao 10 godina.

Kuća 21. - PROKOSAN

1. **Prokosan** Omer, sin Alije. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i smeđih brkova. Rođen 1815. godine. Imao 46 godina.
2. Njegov sin, Alija- sin Omera. Rođen 1848. godine. Imao 3 godine.

Kuća 22.

1. **Prokosan** Murat, sin Saliha. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i žutih brkova. Rođen 1821. godine. Imao 30 godina.
2. Njegov sin, Salih- sin Murata. Malodoban. Rođen 1838. godine. Imao 13 godina.
3. Njegov brat, Ibrahim- sin Saliha. Visokog rasta i žutih brkova. Rođen 1823. godine. Imao 28 godina.
4. Njegov bratić, Omer- sin Ibrahima. Rođen 1848.godine. Imao tri godine.

Kuća 23. - MUJKIĆ

1. **Mujkić** Ibrahim, sin Hasana. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i smeđih brkova. Rođen 1806. godine. Imao 45 godina.
2. Njegov brat, Halil- sin Hasana. Srednjeg rasta i crne brade. Rođen 1810. godine. Imao 41 godinu.
3. Njegov bratić, Osman- sin Mustafe. Mladić. Rođen 1832. godine. Imao 19 godina.
4. Njegov bratić, Omer -sin Osmana. Rođen 1850. godine. Imao 1 godinu.
5. Njegov brat, Emin- sin Mustafe. Malodoban. Rođen 1833. godine. Imao 18 godina.¹⁷
6. Njegov brat, Arif- sin Hasana. Malodoban. Rođen 1834. godine. Imao 17 godina.

Kuća 24.

1. **Mujkić** Husejn, sin Jusufa. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i žutih brkova. Rođen 1811. godine. Imao 40 godina.
2. Njegov sin, Jusuf- sin Husejna. Rođen 1847.godine. Imao 4 godine.

Kuća 25.

1. **Mujkić** Mehmed, sin Omera. Rođen 1847.godine. Imao 4 godine.
2. Njegov brat, Muharem sin Omera. Rođen 1848.godine. Imao 3 godine.

Kuća 26. - AVDIĆ (Abdić, izv.)

1. **Avdić** Osman, sin Abdulaha. Poljoprivrednik, visokog rasta i crne brade. Rođen 1809. godine. Imao 42 godine.

¹⁷ U originalu stoji da je Emin sin Mustafe. Prvi upisani njegov brat je Ibrahim sin Hasana. Stoga je opravdano tvrditi da je popisivač greškom upisao da je Emin sin Mustafe.

2. Njegov sin, Osman- sin Osmana. Mladić, rođen 1832. godine. Imao 19 godina.
3. Njegov unuk, Ibrahim- sin Osmana. Rođen 1850. godine. Imao 1 godinu.

Kuća 27.

1. **Avdić** Omer, sin Halila. Poljoprivrednik, visokog rasta i žutih brkova. Rođen 1816. godine. Imao 35 godina.
2. Njegov sin, Omer -sin Omera. Rođen 1849. godine. Imao 2 godine.
3. Njegov sin, Hasan -sin Omera. Rođen 1850.godine. Imao 1 godinu.
4. Njegov brat, Halil- sin Halila. Srednjeg rasta i žutih brkova. Rođen 1821. godine. Imao 30 godina.
5. Njegov bratić, Ibrahim- sin Halila. Rođen 1849. godine. Imao 2 godine.
6. Njegov bratić, Emin- sin Halila. Rođen 1850. godine. Imao 1 godinu.

Kuća 28.

1. **Avdić** Sulejman, sin Abdulaha. Poljoprivrednik, visokog rasta i bijele brade. Rođen 1781. godine. Imao 70 godina.
2. Njegov sin, Omer- sin Sulejmana. Srednjeg rasta i crnih brkova. Rođen 1806.godine. Imao 45 godina.
3. Njegov unuk, Jusuf sin Omera. Rođen 1850.godine. Imao 1 godinu.

Kuća 29. bez prezimena

1. Ibrahim, sin Mustafe. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i žutih brkova. Rođen 1827. godine. Imao 24 godine.
2. Njegov sin, Mustafa- sin Ibrahima. Rođen 1850. godine. Ima 1 godinu.

Kuća 30. bez prezimena

1. Omer, sin Mustafe. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i svijetlih brkova. Rođen 1829. godine. Imao 22 godine.

Kuća 31. – GRAHIĆ (Granić, izv.)

1. **Grahić** Mustafa, sin Alije. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i žutih brkova. Rođen 1826. godine. Imao 25 godina.
2. Njegov sin, Husejn -sin Mustafe. Rođen 1847. godine. Imao 4 godine.
3. Njegov sin, Mehmed -sin Mustafe. Rođen 1849.godine. Imao 2 godine.

Kuća 32. – DŽIBRIĆ (Ćirić, Džidić, izv.)

1. **Džibrić** Mustafa, sin Omera. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i smeđih brkova. Rođen 1817. godine. Imao 34 godine.

2. Njegov sin, Omer- sin Mustafe. Mladić. Rođen 1832. godine. Imao 19 godina.

Kuća 33.

1. **Džibrić** Osman, sin Ibrahima. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i bijele brade. Rođen 1801. godine. Imao 50 godina.
2. Njegov sin, Osman, sin Osmana. Malodoban. Rođen 1839. godine. Imao 12 godina.
3. Njegov unuk, Mustafa- sin Osmana. Rođen 1847. godine. Imao 4 godine.

Kuća 34.

1. **Džibrić** Ibrahim, sin Omera. Poljoprivrednik, visokog rasta i žute brade. Rođen 1818. godine. Imao 33 godine.
2. Njegov sin, Alija- sin Ibrahima. Rođen 1850. godine. Imao 1 godinu.

Kuća 35.

1. **Džibrić** Osman, sin Mehmeda. Poljoprivrednik, visokog rasta i žutih brkova. Rođen 1819. godine. Imao 32 godine.
2. Njegov sin, Mehmed- sin Osmana. Malodoban. Rođen 1838. godine. Imao 13 godina.
3. Njegov sin, Muharem- sin Osmana. Rođen 1846. godine. Imao 5 godina.
4. Njegov sin, Osman, sin Osmana. Rođen 1847. godine. Imao 4 godine.
5. Njegov sin, Ibrahim, sin Osmana. Rođen 1850. godine. Imao 1 godinu.

Kuća 36. – GRAHIĆ (Granić, izv.)

1. **Grahić** Ibrahim sin Mustafe. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i svijetlih brkova. Rođen 1828.godine. Ima 23 godine.
2. Njegov sin, Mustafa- sin Ibrahima. Rođen 1848. godine. Imao 3 godine.
3. Njegov sin, Omer -sin Ibrahima. Rođen 1849. godine. Imao 2 godine.
4. Njegov sin, Hasan- sin Ibrahima. Rođen 1850. godine. Imao 1 godinu.
5. Njegov sin, Husejn- sin Ibrahima. Rođen 1850. godine. Imao 1 godinu.

Kuća 37.

1. **Grahić** Mustafa, sin Ibrahima. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i žutih brkova. Rođen 1821. godine. Imao 30 godina.

Kuća 38.

1. **Grahić** Alija- sin Ibrahima. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i crnih brkova. Rođen 1829. godine. Imao 22 godine.

2. Njegov brat, Jusuf- sin Ibrahima. Mladić. Rođen 1833.godine. Imao 18 godina.

Kuća 39.

1. **Grahić** Osman, sin Alije. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i crne brade. Rođen 1816. godine. Imao 35 godina.
2. Njegov sin, Osman- sin Osmana. Srednjeg rasta i svijetlih brkova. Rođen 1829. godine. Imao 22 godine.
3. Njegov sin, Arif- sin Osmana. Visokog rasta i svijetlih brkova. Rođen 1831.godine. Imao 20 godina.
4. Njegov sin, Husejn- sin Osmana. Rođen 1847.godine. Imao 4 godine.

Kuća 40.

1. **Grahić** Mehmed, sin Mehmeda. Poljoprivrednik, visokog rasta i crne brade. Rođen 1801. godine. Imao 50 godina.
2. Njegov sin, Mehmed- sin Mehmeda. Srednjeg rasta i smeđih brkova. Rođen 1818. godine. Imao 33 godine.
3. Njegov sin, Mustafa- sin Mehmeda. Srednjeg rasta i žutih brkova. Rođen 1821. godine. Imao 30 godina.
4. Njegov unuk, Osman -sin Mehmeda. Malodoban. Rođen 1835. godine. Imao 16 godina.
5. Njegov unuk, Jusuf -sin Mustafe. Rođen 1843.godine. Imao 8 godina.

Kuća 41.

1. **Grahić** Omer, sin Hasana. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i žutih brkova. Rođen 1828. godine. Imao je 23 godine.
2. Njegov sin, Hasan- sin Omera. Rođen 1849. godine. Imao je 2 godine.
3. Njegov sin, Salih sin Omera. Rođen 1850.godine. Imao je 1 godinu.

Kuća 42. - TUFEKČIĆ

1. **Tufekčić** Alija, sin Osmana. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i žutih brkova. Rođen 1817. godine. Imao je 34 godine.
2. Njegov brat, Mehmed, sin Osmana. Srednjeg rasta i žutih brkova. Rođen 1825. godine. Imao je 26 godina.
3. Njegov sin, Osman- sin Alije. Rođen 1848. godine. Imao je 4 godine.
4. Njegov sin, Omer- sin Alije. Rođen 1849. godine. Imao je 2 godine.
5. Njegov sin, Hasan- sin Alije. Rođen 1850. Imao je 1 godinu.

Kuća 43.

1. **Tufekčić** Mustafa, sin Osmana. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i žute brade. Rođen 1816. godine. Imao je 35 godina.
2. Njegov sin, Ibrahim- sin Mustafe. Malodoban. Rođen 1839. godine. Imao je 12 godina.

Kuća 44.

1. **Tufekčić** Ibrahim, sin Osmana. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i crne brade. Rođen 1806. godine. Imao je 45 godina.
2. Njegov sin, Osman, sin Ibrahima. Srednjeg rasta i žutih brkova. Rođen 1825. godine. Imao je 26 godina.¹⁸
3. Njegov sin, Ibrahim- sin Ibrahima. Srednjeg rasta i žutih brkova. Rođen 1826. godine. Imao je 25 godina.
4. Njegov sin, Mustafa - sin Ibrahima. Srednjeg rasta i svijetlih brkova. Rođen 1829. godine. Imao je 22 godine.
5. Njegov sin, Omer- sin Ibrahima. Srednjeg rasta i svijetlih brkova. Rođen 1831.godine. Imao je 20 godina.
6. Njegov sin, Mehmed, sin Ibrahima. Malodoban. Rođen 1833. godine. Imao je 18 godina.
7. Njegov sin, Bećir- sin Ibrahima. Rođen 1834. godine. Imao je 17 godina.
8. Njegov sin, Jusuf -sin Ibrahima. Rođen 1845. godine. Imao je 6 godina.
9. Njegov unuk, Osman, sin Ibrahima. Rođen 1848. godine. Imao je 3 godine.
10. Njegov unuk, Rešid- sin Ibrahima. Rođen 1849. godine. Imao je 2 godine.
11. Njegov unuk, Mustafa, sin Mustafe. Rođen 1849. Imao je 2 godine.

Kuća 45.

1. **Tufekčić** Mustafa, sin Mehmeda. Poljoprivrednik, visokog rasta i bijele brade. Rođen 1781. godine. Imao je 70 godina.
2. Njegov sin, Osman, sin Mustafe. Srednjeg rasta i žutih brkova. Rođen 1816. godine. Imao je 35 godina.
3. Njegov unuk, Mustafa, sin Osmana. Rođen 1848. godine. Imao je 3 godine.

Kuća 46.

1. **Tufekčić** Mehmed, sin Halila. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i crne brade. Rođen 1806. godine. Imao je 45 godina.

¹⁸ U napomeni upisano da se obrazuje na dvoru.

2. Njegov sin, Jusuf -sin Mehmeda. Malodoban. Rođen 1838. godine. Imao je 13 godina.
3. Njegov sin, Mehmed -sin Mehmeda. Rođen 1850. godine. Imao je 1 godinu.
4. Njegov brat, Ibrahim- sin Halila. Visokog rasta i smeđih brkova. Rođen 1825. godine. Imao je 26 godina.
5. Njegov bratić, Ibrahim, sin Ibrahima. Rođen 1848. godine. Imao je 3 godine.
6. Njegov brat, Bećir- sin Halila. Srednjeg rasta i svijetlih brkova. Rođen 1829. godine. Imao je 22 godine.

Kuća 47. - DEDIĆ

1. **Dedić** Mustafa, sin Osmana. Poljoprivrednik, srednjeg rasta i smeđih brkova. Rođen 1821. godine. Imao je 30 godina.
2. Njegov sin, Ibrahim- sin Mustafe. Rođen 1848. godine. Imao je 3 godine.

Analizirajući podatke iz popisnog deftera za 1850/51. godinu ustanovljeno je da su Prokosovići već razvijeno naselje koje ima 47 naseljenih kuća u kojima je popisano 171 stanovnik muškog spola. Kada je u pitanju starosna struktura, radilo se uglavnom o mlađem stanovništvu, od čega je 75 lica bilo malodobno¹⁹, a svega nekoliko starješina domaćinstava imalo je preko pedeset godina starosti.

Prezimana (familije) koja su bila najčešće zastupljena u selu su: Grahić (7 kuća), Memić (6), Tufekčić (5), Dedović (5), Aljukić (4), Mujkić (4), Džibrić (4), Prokosan (3), Avdić (3), Dedić (1), Omanović (1). U tri kuće su živjele porodice kojima nisu zabilježena prezimana, dok je prezime jedne familije bilo nečitko napisano.

Broj muških članova domaćinstava se kretao od 1 do 11 članova, koliko ih je zabilježeno u kući familije Tufekčić na broju 44, zatim u kući familije Prokosan na broju 1, gdje je živjelo 8 muških članova, u kući familije Memić (br. kuće 9) u čijem domaćinstvu je živjelo 7 muških članova.

Proučavajući listu popisanih prezimana, posebnu pažnju potrebno je usmjeriti na prezime **Prokosan**. Familija s ovim prezimenom je popisana u prvoj kući (kuća 1.) naselja Prokosovići, te u još dvije kuće. Tada najstariji nosilac domaćinstva u naselju Prokosovići bio je upravo iz ove familije, iz prve kuće, a to je osamdesetogodišnji *Prokosan Osman, sin Ibrahima*, rođen 1772.

¹⁹ Bilo mlađe od 18. godina, op. aut.

godine. Osman je imao tri sina: Halila, Mehmeda i Ibrahima. U druge dvije kuće Prokosana živjeli su dosta mlađi nosioci domaćinstva: kuća 21 – *Prokosan Omer sin Alije* (46 godina), kuća 22 – *Prokosan Murat sin Saliha* (30 god.).

Porijeklo naziva naselja Prokosović(i) do sada nije bilo naučno objašnjeno, te se uglavnom povezivalo sa predanjima i radnjama (gl.) prokositi, prosjeći, prokopati, dok ovdje iznijeti podaci o porodici prezimena Prokosan²⁰, pod tim imenom popisanom 1850/51. godine, jesu nove činjenice koje vode ka razjašnjenju važnog pitanja lokalne historije ovog područja.

Stanovništvo Prokosovića pretežno se bavilo poljoprivredom, a bitno je istaći da su dva stanovnika te 1851. godine školovana na dvoru. Radilo se o Tufekčić (Ibrahima) Osmanu, rođenom 1825. godine, te Mehmedu, sinu Osmana, rođenom 1833. godine (kuća 14). U istom periodu Memić (Nuha) Ibrahim, rođen 1833. godine, bio je u vojnoj službi.

Demografska i socijalna obilježja naselja Prokosovići 1879-1910. godine

Na osnovu podataka četiri popisa stanovništva koja su provedena tokom austrougarske uprave Bosnom i Hercegovinom praćene su demografske karakteristike naselja Prokosovići u periodu 1879-1910. godine, a radi komparacije dati su i podaci iz 1850. godine. (Tabela 1).

Godina popisa	Broj kuća	Muških	Ženskih	Ukupno
1850	47	171	-	340*
1879	72	188	180	368
1885	75	222	211	433
1895	80	240	183	423
1910	94	326	296	622

Broj stanovnika Prokosovića je u posmatranom periodu imao tendenciju rasta, kao i broj kuća što su direktni pokazatelji razvoja ovog naselja.

Godine 1879. u naselju su bile 72 kuće u kojima je živjelo 368 stanovnika. Rast broja stanovnika zabilježen je 1885. godine (433), a porast broja kuća nije

²⁰ Naselja pod nazivom *Prokos* u Bosni i Hercegovini imaju u općinama Ugljevik i Fojnica, dok se naziv Prokosovići ne navodi u drugim dijelovima Bosne i Hercegovine., op. aut.

pratio porast stanovništva 1895. godine (423). Međutim, izrazito visok porast stanovništva Prokosovića zabilježen je u periodu od 1895-1910. godine, kada su evidentirana 622 lica.

Od 433 stanovnika koliko ih je živjelo u Prokosovićima 1885. godine, kada je u pitanju bračno stanje, 237 je bilo *neženjenih*, 177 *oženjenih*, 18 *obudovjelih*, 1 *razvjenčanih*.²¹

Prvobitni gruntovni upisi iz 1889. godine u Prokosovićima bilježe slijedeće familije: *Džibrić zv. Đogić, Hodžić, Gazetić, Tufekčić, Grahić, Aljukić, Osmanović, Osmanović zvan Tufekčić, Muratović, Muratović zv. Dubljankić, Abdić,*²² *Mujkić, Alić, Kovačević, Memić, Muminović, Halilović (Vež), Halilović (pok. Halila), Omerović (Omer), Aljukić zvan Beganović, Hamustafić, Ahmetović zvan Kovačević.*²³ *Treba istaći da 1889. godine nije evidentirano postojanje familije Prokosan, koja je živjela u Prokosovićima 1850. godine.*

Posmatrajući zanimanje i socijalni status dolazi se do podatka da je 1885. godine u Prokosovićima bilo 109 težaka, 1 pomoćni radnik/nadničar/sluga, 1 lice muškog spola starije od 16 godina koje se nije izjasnilo u pogledu zanimanja, te 322 lica (žene i djeca).²⁴

Godine 1895., poljoprivredom se bavilo čak 418 lica (70 *glavara obitelji*), od ukupno 423 lica, a drugim djelatnostima svega 5 stanovnika Prokosovića.²⁵

Poljoprivreda je ostala dominantno zanimanje u Prokosovićima i 1910. godine, te je tada od ukupno 622 stanovnika njih 618 bilo uključeno u neki segment poljoprivredne djelatnosti. Od ovog broja, 96 je bilo nosioca domaćinstava (*glavari*), a 522 ostalih članova domaćinstva (*svojad*).²⁶

Austrougarska uprava Bosnom i Hercegovinom je 1910. godine uradila i popis stoke, a tada su u Prokosovićima bila 82 posjednika slijedećih vrsta i

²¹ *Štastika mjesta i žiteljstva Bosne i Hercegovine po popisu naroda od 1. maja 1885, Zemaljska štamparija, Sarajevo 1886., 126-127. (Dalje: Popis stanovništva iz 1885. godine)*

²² Već od 1897. godine familija *Abdić* se u gruntovnim knjigama upisuje kao *Avdić*, Zemljišno-knjižni ured Općinskog suda Lukavac, Gruntovne knjige za K.O. Puračić, Gruntovni uložak br. 282., 1889-1897. godina.

²³ *Omer Ahmetović zvan Kovačević, sin Ahmetov iz Devetaka.*, Zemljišno-knjižni ured Općinskog suda Lukavac, Gruntovne knjige za K.O. Puračić, Gruntovni uložak br. 331, 1889. godina.

²⁴ *Popis stanovništva iz 1885. godine*., 126-127.

²⁵ Glavni rezultati popisa žiteljstva u Bosni i Hercegovini od 22 aprila 1895 sa podacima o teritorijalnom razdjeljenju, javnim zavodima i rudnim vrelima. Zemaljska vlada za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo 1896., 296-297.

²⁶ Rezultati popisa žiteljstva u Bosni i Hercegovini od 10. oktobra 1910. godine, Zemaljska vlada za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo 1912., 456.

količina stoke: 450 goveda, 74 ovce, 22 konja. Također evidentirane su 533 kokoške, 69 ćurki, 41 patka, kao i 58 košnica (pletera) sa pčelama.²⁷

Vjerski život

Korijeni vjerskog života u Prokosovićima vežu se za postojanje dovišta na obližnjem brdu Tirinovac, kao i za lokalitete starih mezarja na padinama ovog brda.

Dova na Tirinovcu se održavala krajem maja, sjećaju se savremenici da je to bilo poslije poznate dove na Blagaju, baš u vrijeme kada trešnje počnu zreti. Dova se održavala utorkom, u periodu od 11 do 13 časova, a na dovištu su mogli prisustvovati samo muškarci. Sedam dana prije Tirinovca, dova se održavala u Srnicama kod Treštenice, a nakon Tirinovca dova se održavala još i u Modracu.²⁸

Na dovu se organizovano polazilo iz naselja Prokosovići, Bikodže, Tabaci, Modrac i Puračić, a na istoj su bili vjernici i iz drugih naselja šire okoline Lukavca. Zadatak samog organizovanja dove bio je na džematu i mještanima Prokosovića. Mještani bi dan-dva ranije pripremili mjesto dove, očistili teren, donijeli što je potrebno kako bi što bolje protekao sam dan dove. Polaznici mekteba bili bi pripremljeni od strane mualima u mektebu Prokosovići, koji je prema dostupnim historijskim izvorima radio u drugoj polovini 19. stoljeća.²⁹

Postojanje mekteba u Prokosovićima je prvi put zabilježeno u prvom gruntovnom upisu iz 1889. godine (*Vakuf mejtefa Prokosovići*³⁰), dok su 1895. godine u naselju evidentirana dva mekteba.³¹

Jugoistočno od dovišta, na padinama Tirinovca je staro mezarje Kosa u džematu Prokosovići, gdje je sačuvano nekoliko nišana starih i do dvije stotine godina.³² Na nišanima sa turbanom u gužve i fesom, ukrašenim sa motivima sablje, torbice, trokutova, bordura i slično, mogu se pročitati natpisi na arebici, arapskom i bosanskom jeziku, uz dataciju po hidžretskom i gregorijanskom

²⁷ Rezultati popisa stoke u Bosni i Hercegovini od 1910. godine, Sarajevo 1912., 62

²⁸ S. Hadžimusić, "Dovište na Tirinovcu kod Prokosovića, općina Lukavac", *Gračanički glasnik*. Časopis za kulturnu historiju, br. 42., Gračanica 2016., 153.

²⁹ *Isto*, 154.

³⁰ Zemljišno-knjižni ured Općinskog suda Lukavac, Gruntovne knjige za K.O. Puračić, Gruntovni uložak br. 323., 1889. godina.

³¹ Pripadnici islamske vjeroispovijesti su na popisima stanovništva 1879-1910. godine označavani kao *M(m)uslimani*, *Muhamedovci* ili *Muhamedanci*.

³² Nažalost, prije desetak godina mnogi stari nišani na ovom mezarju su uništeni čime je trajno izbrisan značajan historijski izvor (spomenici materijalne kulture) uz čiju pomoć bi se podrobnije mogla istražiti i objasniti prošlost ovog naselja.

kalendaru. (Vidjet slike 1-3.) Ovo mezarje je još 1889. godine registrovano kao vakufska svojina.³³

Na popisima stanovništva od 1850.-1910. godine, svi stanovnici Prokosovića su se izjasnili kao pripadnici islamske vjeroispovijesti.

Slika 1. Nišan Omera, sin Omera iz 1323. h.g. (1907. god.)

Slika 2. Nišan ukrašen torbicom, bez datacije

Slika 3. Nišan Mehmeda, sina Ibrahima Kovačević, 1333.h.g., (1917. god.)

³³ Zemljišno-knjižni ured Općinskog suda Lukavac, Grunтовne knjige za K.O. Puračić, Grunтовni uložak br. 149., 1889. godina.

ZAKLJUČAK

Prokosovići su 1850. godine popisani kao selo u sastavu kaze Dolnja Tuzla u Zvorničkom sandžaku. U periodu austrougarske uprave Bosnom i Hercegovinom Prokosovići su ulazili u sastav općine Puračić, kotara i okruga Donja Tuzla. Naselje je obuhvatalo nekoliko zaseoka (mahala): Aljukići, Bikodže, Hamustafići, Memići, Tufekčići, Vručan.

Naselje Prokosovići u periodu od 1850-1910. godine se intenzivno razvija, te sa 47 kuća koliko ih je popisano 1850., naselje 1910. godine broji 94 kuće u kojima su živjela 622 stanovnika.

Porijeklo naziva naselja Prokosović(i) do sada nije bilo naučno objašnjeno, te se uglavnom povezivalo sa predanjima i glagolskim radnjama: *prokositi*, *prosjeći*, *prokopati*, dok su u radu predstavljeni podaci o porodici prezimena *Prokosan*, pod tim imenom popisano iz 1850/51. godine, kao nove činjenice koje vode ka razjašnjenju važnog pitanja lokalne historije ovog područja.

Stanovništvo Prokosovića pretežno se bavilo poljoprivredom, a bitno je istaći da su dva stanovnika još 1850. godine školovana na osmanskome dvoru, dok je jedan bio u vojnoj službi.

Svi stanovnici su u proučavanom periodu popisani kao pripadnici islamske vjeroispovijesti, a korijeni vjerskog života u Prokosovićima povezani su sa dovištem na obližnjem brdu Tirinovac, starim mezarjem „Kosa“ i mektebom, koji je prvi put evidentiran 1895. godine.

IZVORI I LITERATURA

Neobjavljena arhivska građa

- *Državni Arhiv Republike Turske, Istanbul*
Fond: BOA, NFS_d 05946.

Gruntovne knjige i katastarski planovi

- Gruntovne knjige za K.O. Puračić, 1889. godina, *Zemljišno-knjižni ured Općinskog suda Lukavac*,
- Katastarski planovi za K.O. Puračić, 1882-1885. godina, *Služba za geodetske i imovinsko-pravne poslove* Općine Lukavac.

Objavljeni izvori

- *Glavni pregled političkoga razdielenja Bosne i Hercegovine, Polag popisa od 16. lipnja 1879.*, Sarajevo 1879.godine
- *Štatistika miesta i pučanstva Bosne i Hercegovine, C. i kr. vladina tiskarna, Sarajevo 1880.*godine
- *Štatistika mjesta i žiteljstva Bosne i Hercegovine po popisu naroda od 1. maja 1885*, Zemaljska štamparija, Sarajevo 1886.godine
- Glavni rezultati popisa žiteljstva u Bosni i Hercegovini od 22 aprila 1895 sa podacima o teritorijalnom razdjeljenju, javnim zavodima i rudnim vrelima. Zemaljska vlada za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo 1896. godine
- Rezultati popisa žiteljstva u Bosni i Hercegovini od 10. oktobra 1910. godine, Zemaljska vlada za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo 1912.
- Rezultati popisa stoke u Bosni i Hercegovini od 1910. godine, Sarajevo 1912.

Literatura

- Avdić Aljoša, "Društveno-geografske karakteristike naselja Prokosovići", u: *Zbornik radova sa naučne konferencije Kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe općine Lukavac*, Lukavac 2016., 274-297.
- Djedović Rusmir, "*Historijsko-geografska i urbano-geografska istraživanja naselja Lukavac*", u: *Zbornik radova sa naučne konferencije Kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe općine Lukavac*, Lukavac 2016., 105-142.
- Grupa autora, *Monografija Mjesne zajednice Prokosovići*, Prokosovići 1978.

- Hadžimusić Semir, "Dovište na Tirinovcu kod Prokosovića, općina Lukavac", *Gračanički glasnik*. Časopis za kulturnu historiju, br. 42., Gračanica 2016., 149-156.
- Handžić Adem, *Tuzla i njena okolina u XVI vijeku*, Sarajevo 1975.
- Nurkić Kemal, Hadžimusić Semir, "Naselje Turija u drugoj polovini 19. stoljeća", *Baština sjeveroistočne Bosne*. Časopis za baštinu, kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe, br. 11., Tuzla 2019., 9-30.

Summary

In 1850, Prokosovici were listed as a village within the Kaza Dolnja Tuzla in the Zvornik Sandzak. During the Austro-Hungarian rule in Bosnia and Herzegovina, Prokosovici became part of the municipality of Puracic, the district of Donja Tuzla. The settlement included several hamlets (mahala): Aljukici, Bikodze, Hamustafici, Memici, Tufekcici, Vrucan.

The settlement of Prokosovici in the period 1850-1910. In 1910, the settlement had 94 houses with 622 inhabitants.

The origin of the name of the settlement Prokosović (i) has not been scientifically explained so far, and it is mainly associated with legends and actions (see) to mow, cut, dig, while the paper presents data on the family surname Prokosan, under that name listed in 1850/51., new facts leading to the clarification of an important issue of local history of this area.

The population of Prokosovici was mostly engaged in agriculture, and it is important to point out that two inhabitants were educated at the Ottoman court in 1850, while one was in military service.

In the period under study, all residents were listed as members of the Islamic faith, and the roots of religious life in Prokosovici are connected with the doviste on the nearby hill Tirinovac, the old cemetery "Kosa" and the religious school first recorded in 1895.